

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 37 · MATURA USTNA 2027–2028

ZBRODNI I KARA · KONTEKST: MAK BET

GENIUSZ, KTÓRY ZEMDLAŁ

Pytanie jawne 37: „Walka człowieka ze swoimi słabościami. Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: Makbet Williama Shakespeare’a. Odpowiedz bez podpowiedzi, potem rozwiń wskazówki.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Najtrudniejsza walka to walka z własną pychą i z odruchem usprawiedliwiania siebie.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Zbrodnia i kara” pokazuje, że najtrudniejsza walka toczy się z własną pychą: można ponieść karę i wciąż nie rozumieć swojej winy.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Raskolnikow i Makbet uczą, że wyrzuty sumienia to dopiero początek — o zwycięstwie nad słabością decyduje zmiana czynów.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Nazwij słabość — pycha, potrzeba wyjątkowości, ucieczka od odpowiedzialności. Pokaż drogę: zbrodnia, lęk i izolacja, Sonia, wyznanie, niejednoznaczny epilog. Kontrast z Makbetem. Wniosek: walka ze słabością wymaga więcej niż bólu — wymaga prawdy o sobie i zmiany czynów.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Sformułuj tezę — Dlaczego samo cierpienie po zbrodni nie musi oznaczać pokonania własnej słabości?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Cierpienie może wynikać z lęku przed wykryciem lub z poczucia porażki. Przemiana wymaga uznania krzywdy wyrządzonej innym i zmiany postępowania.

2. Nazwij słabości Rodiona — Jaką rolę odgrywają jego teoria „ludzi niezwykłych”, pycha i bieda?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Teoria daje mu pozór moralnego usprawiedliwienia, a pycha każe sprawdzić własną wyjątkowość. Bieda i upokorzenie współtworzą sytuację bohatera, lecz nie usprawiedliwiają zabójstwa Alony Iwanowny i Lizawiey.

3. Pokaż skutki zbrodni — Co dzieje się z Raskolnikowem przed przyznaniem się?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Gorączkuje, izoluje się, boi się śledztwa i próbuje racjonalizować swój czyn. Jego teoria nie daje mu spokoju ani trwałej kontroli nad sobą.

4. Oddziel wyznanie od przemiany — Jak pomaga Sonia i co pokazuje epilog?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Sonia wzywa go do prawdy i wspiera, gdy przyznaje się do obu zabójstw. Na katodze Rodion przez długi czas nie żałuje w pełni samego czynu. Powieść zapowiada dopiero stopniowe odrodzenie dzięki więzi z Sonią.

5. Dodaj „Makbeta” — Co Makbet robi po zabójstwie Dunkana i jak to kontrastuje z drogą Rodiona?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Makbet odczuwa wyrzuty sumienia, ale wybiera dalszą przemoc, by utrzymać władzę. To pokazuje, że świadomość winy sama nie wystarcza: trzeba zmienić kolejne decyzje.